

Magyarország

teljesítménye a válságkezelésben

MNB GYORSJELENTÉS

2021. február

Magyarország teljesítménye a válságkezelésben, tizenegy siker és nyolc komoly előrelépési lehetőséggel bíró terület 2020-ból

A Magyar Nemzeti Bank értékelése szerint a magyar gazdaság az első hullámban tapasztaltnál lényegesen kedvezőbb teljesítményt mutatott a járvány második hullámában. A magas frekvenciás adatok alapján a hazai GDP 2020-ban várhatóan 5,0-5,5 százalékos mértékben zsugorodott. A kedvező év végi adatok megfelelő alapot adnak a gazdaság gyors helyreállításához is. A GDP növekedés 2021-ben várhatóan a jegybank decemberi Inflációs jelentésben közölt előrejelzési sávjának (3,5-6,0) felső, gyorsabb kilábalást mutató tartományában alakul és megközelítheti a 6 százalékot. Ennek eredményeképpen a magyar gazdaság már 2021 végére visszanyerheti a 2019. évi teljesítményét.

Magyarország teljesítménye 2020-ban tizenegy fontosabb területen a legjobbak között van

A koronavírus-járvány a magyar gazdaságban 5,0-5,5 százalékos GDP visszaesést okozott 2020-ban. Bár a gazdaság szerkezeti adottságai (turizmus, járműipar magas súlya) következtében a GDP alakulása EU-s összevetésben a középmezőnyben lehetett tavaly, de számos területen az élvonalban teljesített hazánk az eredményes kormányzati és jegybanki beavatkozások következtében (1. táblázat).

Sikerült magas szinten tartani a vállalati beruházásokat a hitelezés bővülésének köszönhetően.

- 1. A vállalati hitelezés 2020-ban közel 10 százalékkal emelkedett az előző évhez képest, amivel Magyarország – Franciaország mögött – a 2. helyet foglalja el az uniós rangsorban (1. ábra). A hitelezést elősorban az alacsony kamatszint és a Növekedési Hitelprogram Hajrá! mellett a hiteltörlesztési moratórium egyaránt támogatta. Az EU átlagában 6 százalékkal bővült a vállalati hitelezés.**
- 2. Részben a kedvező finanszírozási környezetnek tulajdonítható, hogy Magyarország megőrizte 2. helyét a beruházási rátát illetően az Unión belül (Írország mögött) (2. ábra). A nemzetgazdasági beruházási ráta 2020 első három negyedében meghaladta a 27 százalékot.**

A hazai gazdaság rendkívül jó eredményeket ért el a családok jövedelmének megvédésében.

- 3. A munkanélküliségi ráta a 4. legalacsonyabb volt 2020 decemberben az Európai Unión belül** (3. ábra). A munkanélküliek aránya 3,6 százalékról mindössze 4,3 százalékra emelkedett 2020. február óta, ami Csehország, Lengyelország és Hollandia után az európai élmezőnyben tartja hazánkat.
- 4. Az átlagbér a 3. legnagyobb mértékben emelkedett az elmúlt évben** (4. ábra). Bár lassult a keresetek növekedése az elmúlt évekhez képest, de nemzetközi összehasonlításra alkalmas statisztikák szerint a 6,6 százalékos béremelkedés dobogós helyet jelent az EU-ban Románia és Litvánia mögött. (A KSH adatai még magasabb béremelkedést tükröznek.) Másfelől az Eurostat becslése alapján a medián munkajövedelmek valamennyi EU-s országban mérséklődtek. Ebben a becslésben hazánk teljesített a tavalyi év során a legjobban nemzetközi összevetésben, azaz a magyar munkajövedelmek voltak a leginkább válságállóak (5. ábra).
- 5. A munkát terhelő adók csökkenése szintén a 3. leggyorsabb volt** (6. ábra). A célzott beavatkozások mellett a legnagyobb hatást a szociális hozzájárulási adó 2 százalékpontos mérséklése jelentette 2020. július 1-től.
- 6. A magyar hiteltörlesztési moratórium a legszélesebb és a legáltalánosabb az egész EU-ban** (7. ábra). Az elsőként bevezetett intézkedés jogszabályban biztosított és nemzetközi viszonylatban kimagasló módon általános érvényű, azaz minden adósra automatikusan és feltétel nélkül kiterjed. Magyarországon az adósoknak leginkább kedvező módon a kamat nem kerül tőkésítésre. A moratórium sikerét jelzi, hogy 2020 novemberében a háztartási hitelállomány 55 százaléka és a vállalati hitelállomány 41 százaléka állt moratórium alatt. Ez mintegy 1,4 millió háztartási és közel 50 000 vállalati ügyfelet jelent.
- 7. Támogatta a lakosság pénzügyi helyzetét, hogy a lakossági hitelezés hazánkban emelkedett a legnagyobb mértékben.** 2020 decemberében a lakossági hitelállomány éves növekedési üteme 14,5 százalékot ért el Magyarországon, ami a legmagasabb érték az EU-ban (8. ábra). A lendületes hitelbővülés nem eredményezte a pénzügyi stabilitási kockázatok

növekedését, a bővülés ugyanis a hatályos adósságfék-szabályok mellett, hosszabb távra (legalább 10 évre vagy a futamidő végéig) fixált kamatozású hitelek túlsúlya mellett valósult meg.

8. Mindezek következtében hazánkban volt a 4. legkisebb a visszaesés a lakossági fogyasztásban a tavalyi év első három negyedében az előző év azonos időszakához képest. A lakossági fogyasztás mindössze 2,1 százalékkal csökkent, miközben az EU átlagában 7,5 százalékkal (9. ábra).

9. Az Európai Unióban Magyarország a 2. legnagyobb növekedést érte el az online kiskereskedelemben, 40 százalékkal meghaladva az előző év azonos időszaki értékét (10. ábra).

A Magyar Nemzeti Bank a hitelmoratórium kidolgozásában való közreműködés mellett jelentős forrásokkal is támogatta a válságkezelést.

10. Az európai jegybankok között az MNB mérlege bővült a 2. legnagyobb mértékben 2020-ban (11. ábra). Az MNB a koronavírus-járvány kedvezőtlen hatásainak ellensúlyozása érdekében hozott lépései a jegybanki mérleg növekedésének irányába hatottak, amelyek következtében az MNB mérlege a régiós jegybankok közül a legnagyobb mértékben bővült.

11. Az állampapírpiazi keresletet az EU jegybankjai közül az MNB növelte a 2. legnagyobb mértékben. Az MNB az állampapírpiacon stabilizálására hibrid megoldást alkalmazott: egyrészt a jegybanki mérlegen keresztül közvetlenül, másrészt a kereskedelmi bankok mérlegén keresztül közvetetten is növelte az állampapírpiazi keresletet. A jegybank az állampapír-vásárlásokon és a fedezett hiteleszközön keresztül eddig összességében több mint 3500 milliárdnyi forrást biztosított az állampapírpiacon stabilizálására, amivel GDP-arányosan az EKB után a második helyen áll az európai uniós rangsorban (12. ábra).

Jelentősen hozzájárul az akut egészségügyi probléma gyors kezeléséhez, hogy Magyarország az egyetlen ország, ahol a Pfizer-BioNTech, a Moderna, az Oxford-AstraZeneca, a Szputnyik V és a Sinopharm (BBIBP-CorV) vakcinák mindegyikét engedélyezték.

Nyolc területen előrelépésre van szükség

A sikeres válságkezelés mellett maradtak olyan tényezők, amelyekben Magyarország átlamentileg az EU mezőnyének hátsó harmadához tartozik, így ezek javítása előrettekintve komoly növekedési tartalékokat jelent a következő évekre.

- 1. A kormányzati fogyasztási kiadások 1,4 százalékkal estek vissza 2020 első három negyedében, ami a 3. legnagyobb csökkenés az Unióban (az Egyesült Királyságot nem számítva) (13. ábra).** Ez az érték a negyedik negyedévi magas költségvetési kiadások következtében 2020 egészére kedvező irányba változhatott, de részletesebb információval még nem rendelkezünk.
- 2. Magyarországon volt a 2. legnagyobb a GDP arányos kormányzati beruházási ráta csökkenése 2020 első három negyedében (14. ábra).** A kormányzati beruházások összege magas maradt európai összehasonlításban, de GDP arányos értéke 0,7 százalékponttal csökkent 2019-hez viszonyítva, miközben az unió egészében 0,1 százalékponttal emelkedett ezen idő alatt. 2020 végén jelentős költségvetési források kerültek mobilizálásra a beruházások növelésére, ezek hatása várhatóan 2021-ben jelentkezik.
- 3. Az építőipar hozzáadott értéke az 5. legnagyobb mértékben csökkent (az Egyesült Királyságot figyelmen kívül hagyva).** Az építőipar hozzáadott értéke 10,5 százalékkal csökkent 2020 első három negyedében (15. ábra).
- 4. A turizmus visszaesése az egyik legnagyobb volt az unión belül.** Az eltöltött vendégéjszakák számának csökkenésében Magyarország a 19. helyen van 2020 első 11 hónapjában az Európai Unió tagállamai között az előző év azonos időszakához viszonyítva (16. ábra).
- 5. A részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya Magyarországon a 4. legacsonyabb az Európai Unióban (17. ábra).** A magyar mutató enyhe emelkedést követően 2020-ban 5 százalékon alakult, míg az uniós átlag 18 százalék volt. A részmunkaidőben foglalkoztatottak számának emelkedése hozzájárulhat a fiatalabb korosztály és a nyugdíj előtt állók foglalkoztatásának növekedéséhez, illetve a gyermeket nevelő édesanyák eredményesebb munkaerőpiaci integrációjához.

- 6. A magyar államadósság átlagos hátralévő futamideje az utóbbi időben javult, de még mindig a 3. legrövidebb az EU-ban (18. ábra).** Az elmúlt években a MÁP Plusz és a hosszú nagybani állampapírok kibocsátása következtében az államadósság átlagos hátralévő futamideje jelentősen emelkedett, ugyanakkor a nemzetközi összevetésben továbbra is alacsony szintje miatt az adósság hosszítása továbbra is fontos feladat marad.
- 7. A garanciaprogramok terén sebességváltásra van szükség (19. ábra).** A járvány előtt Magyarországon volt a legmagasabb a garanciaportfóliók aránya a gazdaság méretéhez viszonyítva az EU-ban, az új programok keretösszegei viszont nemzetközi összehasonlításban alacsonyak. A garanciaprogramok teljes keretösszege Magyarországon mindössze a GDP 2,5 százaléka, míg a visegrádi régióban 5 százalék, az EU átlaga pedig meghaladja a 15 százalékot.
- 8. Az e-kereskedelmi csatornát használó vállalatok aránya alapján Magyarország holtversenyben az EU 22. helyezettje (20. ábra).** 2020-ban a magyar vállalatok 14 százaléka használta ki az e-kereskedelmi csatornák adta lehetőségeket, ami kevesebb, mint fele a régióban éllovasnak számító cseh és horvát aránynak, miközben a digitális kereskedelem mindinkább a gazdaság kulcsterületévé válik.

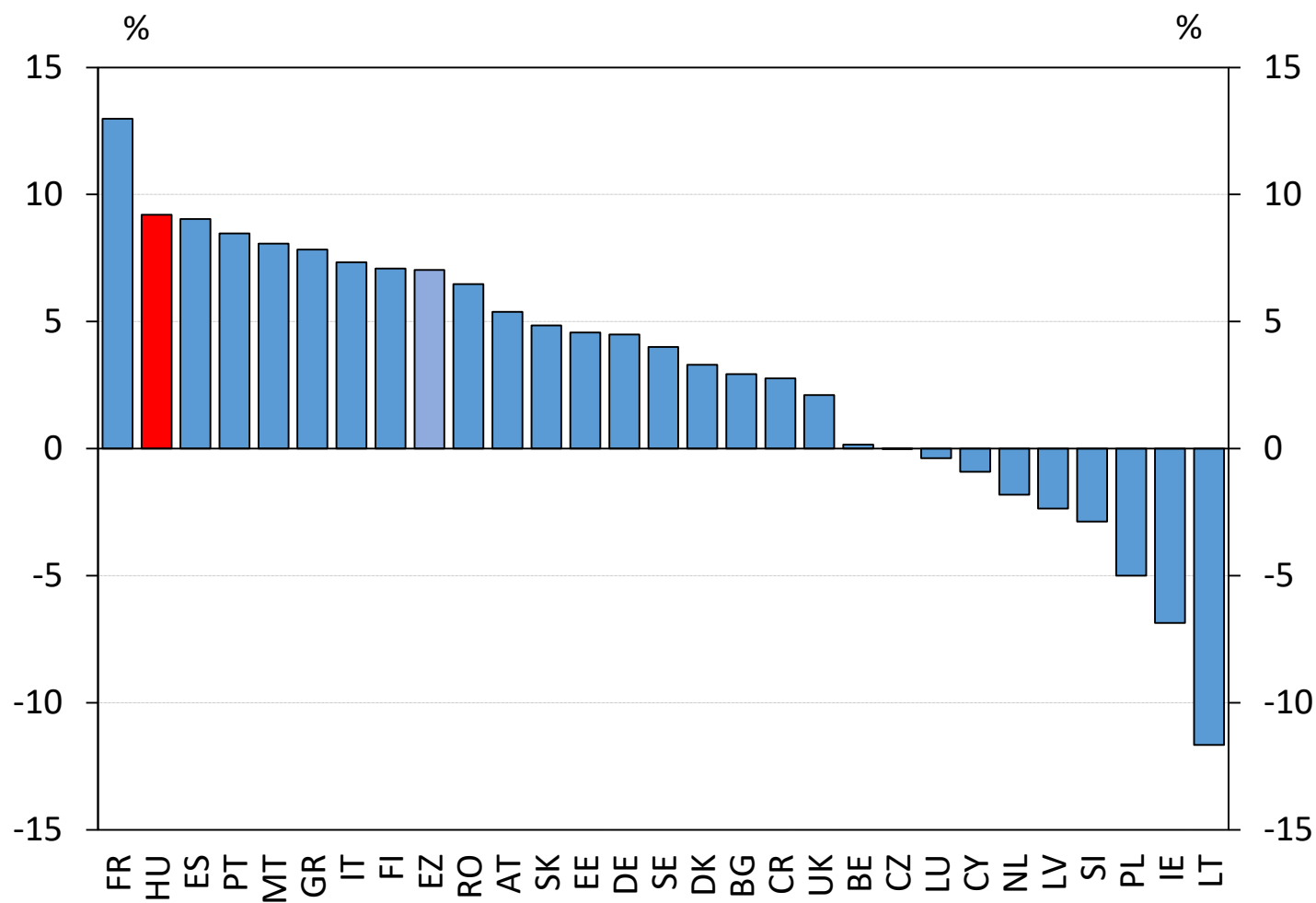
1. táblázat: Magyar csúcsteljesítmények a válságkezelésben

	Mutató neve	Időszak	Érték	Helyezés
Vállalati beruházási aktivitás	1. A hitelintézeti vállalati hitelállomány éves növekedési üteme	2019 dec. - 2020 dec.	9,2%	2.
	2. Beruházási ráta (GDP százaléka)	2020 I.-III. né.	27,4%	2.
A lakosság vásárlóerejét növelő tényezők	3. Munkanélküliségi ráta	2020 dec.	4,3%	4.
	4. Egy főre jutó bérek éves növekedési üteme*	2020 I.-III. né.	6,6%	3.
	5. Munkát terhelő adóék csökkenése**	2019-2020	-0,9 szp.	3.
	6. Hiteltörlesztési moratórium	2020 - 2021. I. félév.	legszélesebb és legáltalánosabb	
	7. A hitelintézeti háztartási hitelállomány éves növekedési üteme	2019 dec. - 2020 dec.	14,5%	1.
	8. Háztartási fogyasztás éves növekedési üteme	2020 I.-III. né.	-2,1%	4.
	9. Az internetes vásárlás éves növekedési üteme	2020 jan.-nov.	41,7%	2.
Jegybanki intézkedések	10. Jegybanki mérleg változása 2020-ban (GDP százaléka)	2020. jan.-dec.	18,3%	2.
	11. Az állampapírpiacon stabilitásának jegybanki támogatása (GDP százaléka)	2020. jan. - 2021. jan.	7,5%	2.

Megjegyzés: * Összehasonlítás nemzeti számlás adatok alapján, aminél a hazai intézményi béradatok (bruttó átlagkereset a teljes munkaidősekre) még magasabbak. ** A szociális hozzájárulási adó 2 százalékpontos csökkentése az adóéket csak mintegy fele akkora mértékben mérsékli, mert az adóék a nettó bért a bruttó bérköltségre vetíti (amelyek aránya közel 0,5), és az adócsökkentés csak a bruttó bérköltséget érinti.

Forrás: EKB, Eurostat, KSH.

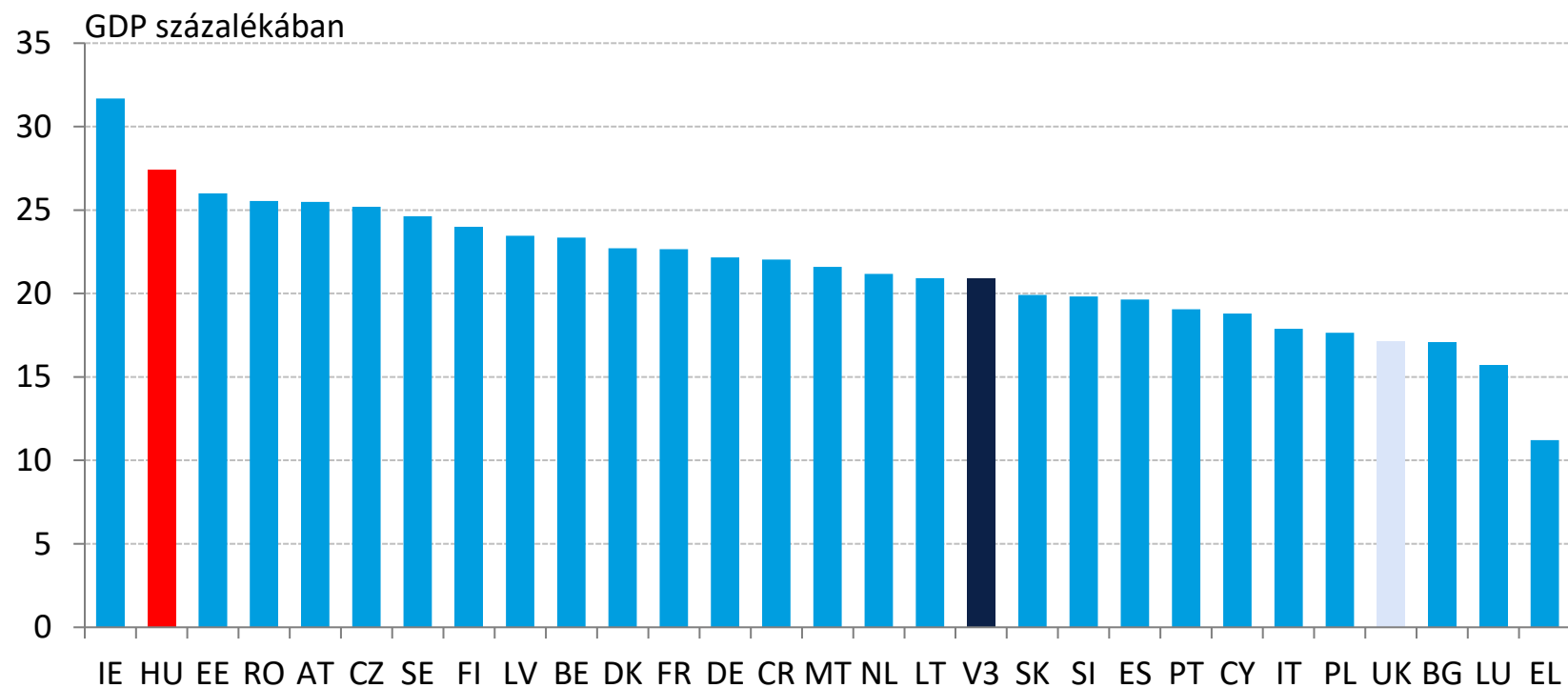
1. ábra: Vállalati hiteldinamika

Megjegyzés: 2020. november és 2019. november közötti tranzakciós változás. Magyarország esetében a decemberig vett éves új tranzakciókkal számoltunk.

Forrás: EKB alapján MNB-számítás.

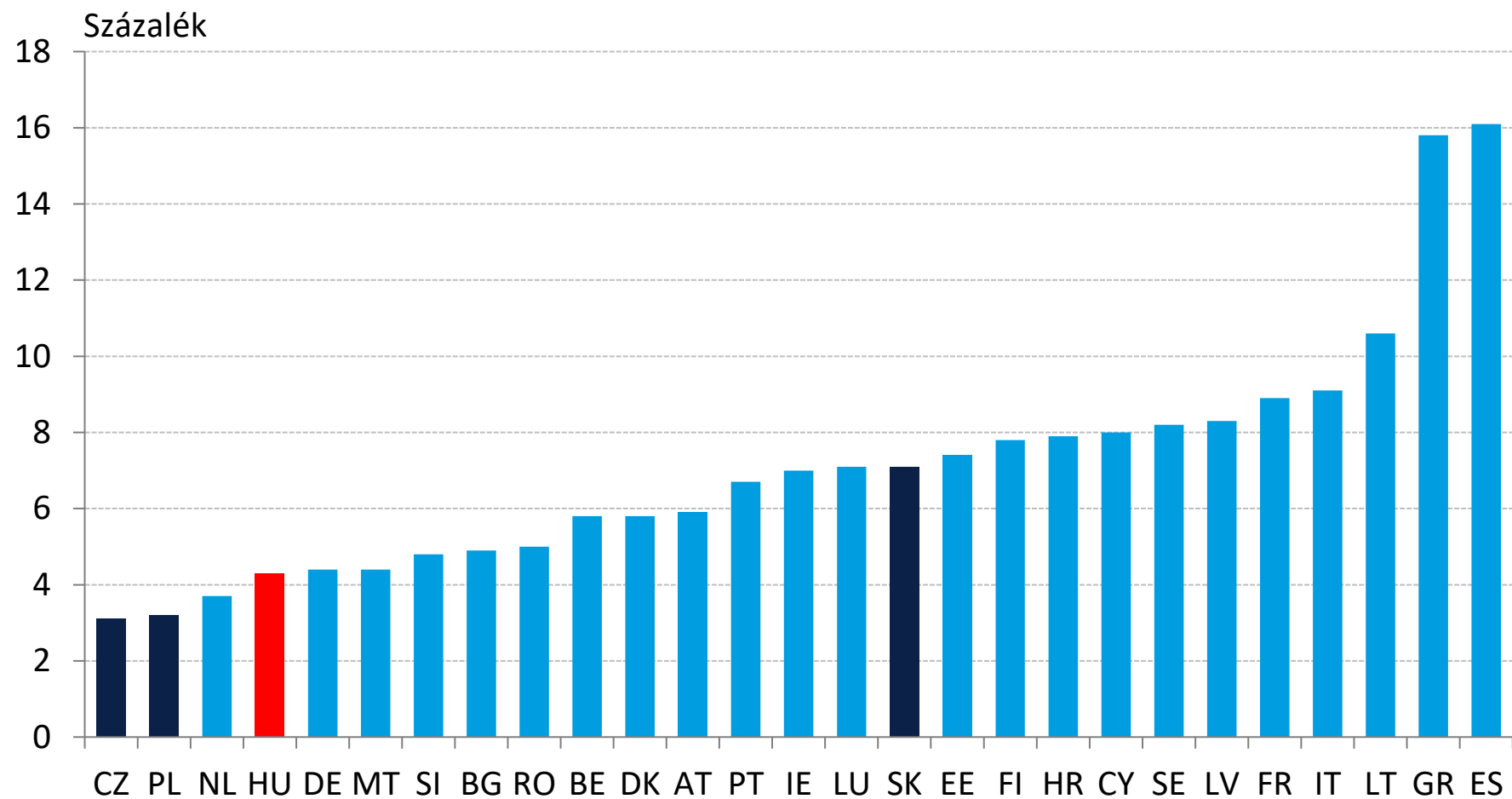
2. ábra: Beruházási ráta

Megjegyzés: 2020 első három negyedévében. Szlovákia esetében szezonálisan igazított, de naptárhatástól nem szűrt adatok.

Forrás: Eurostat alapján MNB számítás.

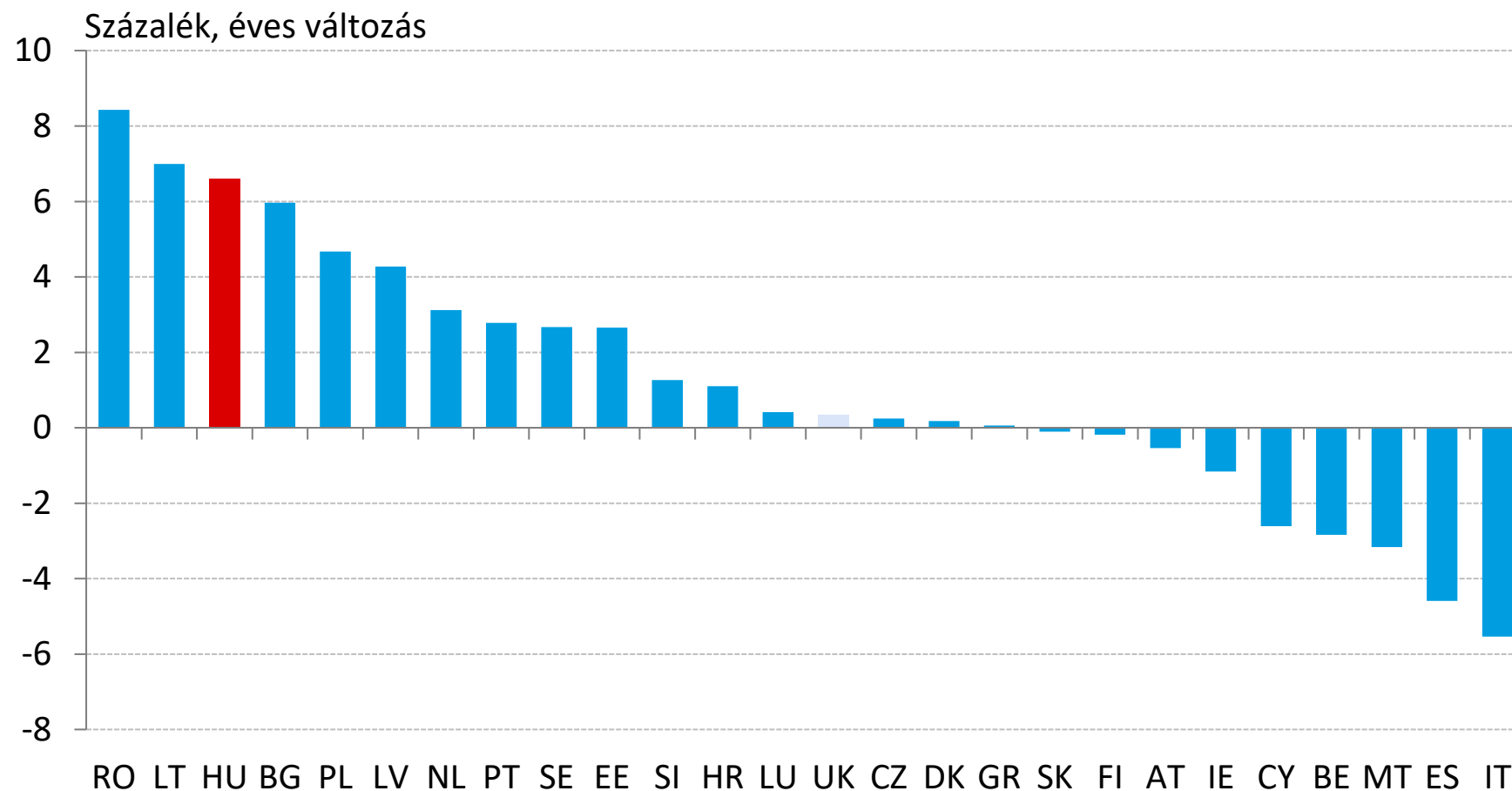
3. ábra: Munkanélküliségi ráták 2020 decemberében

Megjegyzés: Észtországra a novemberi, Görögországra az októberi hónap adata állt rendelkezésre.

Forrás: Eurostat, KSH.

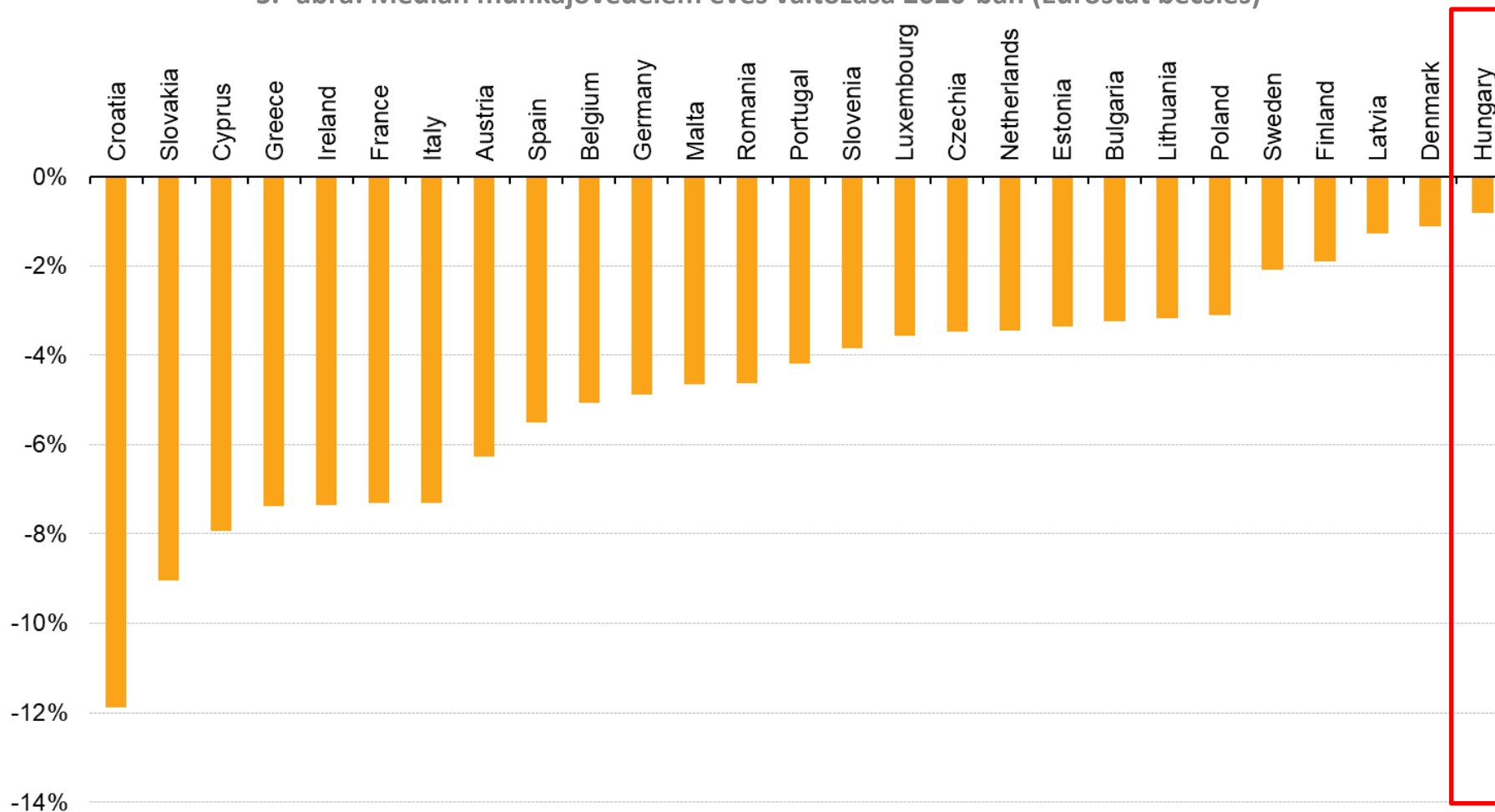
4. ábra: Egy főre jutó bérek alakulása 2020-ban

Megjegyzés: 2020 első három negyedévi adatai a megelőző év első három negyedévéhez viszonyítva. Nemzeti számlás adatok alapján. Teljes munkaidős alkalmazottakra vonatkozóan. Szociális hozzájárulás nélkül.

Forrás: Eurostat alapján MNB-számítás.

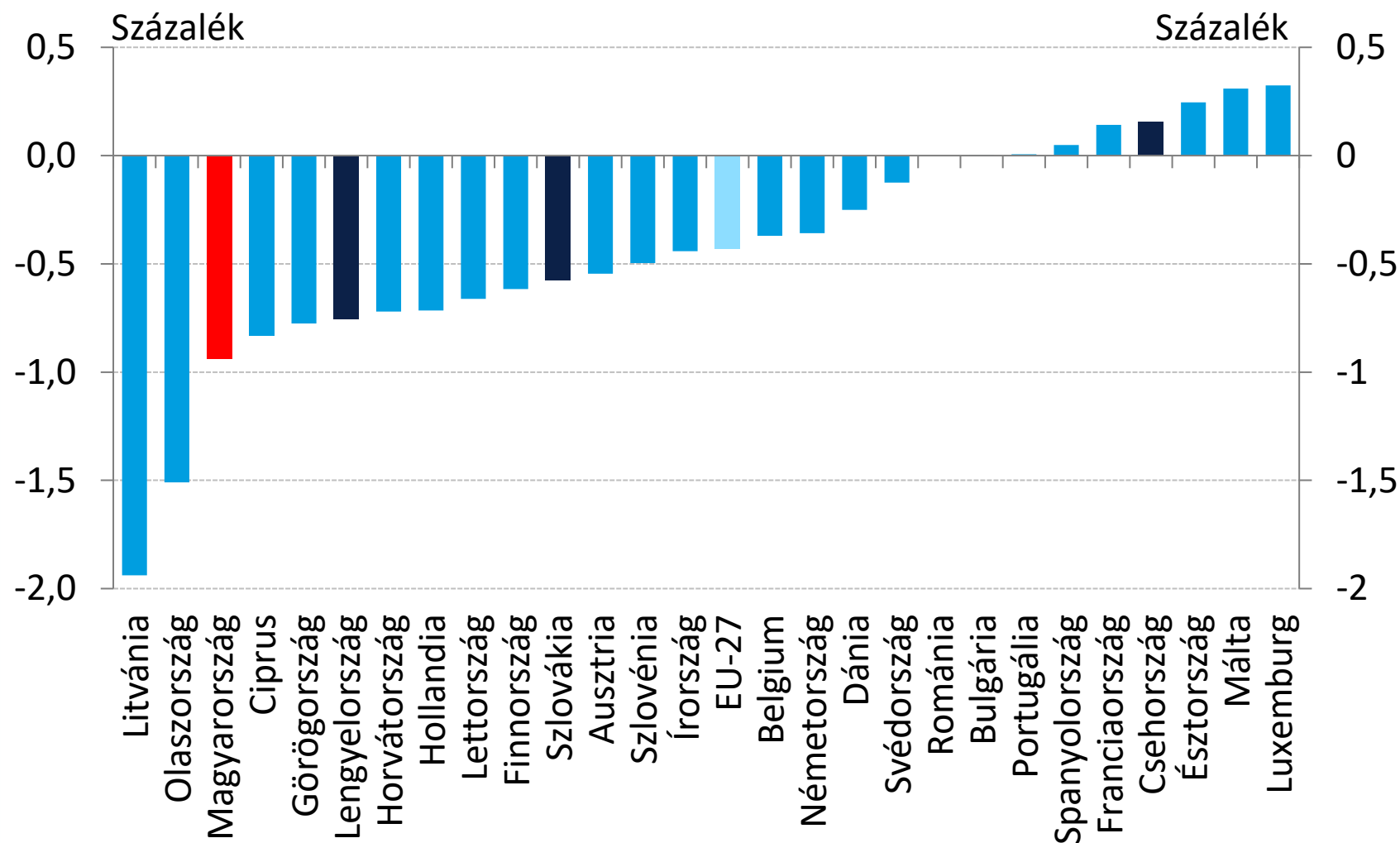
5. ábra: Medián munkajövedelem éves változása 2020-ban (Eurostat becslés)

Megjegyzés: Kormányzati juttatások előtt. Kísérleti statisztikai eredmények. A modell becslése során a globális koronavírus járvány második hulláma alatt bevezetett bértámogatási rendszerek és távollétek nem lettek figyelembe véve.

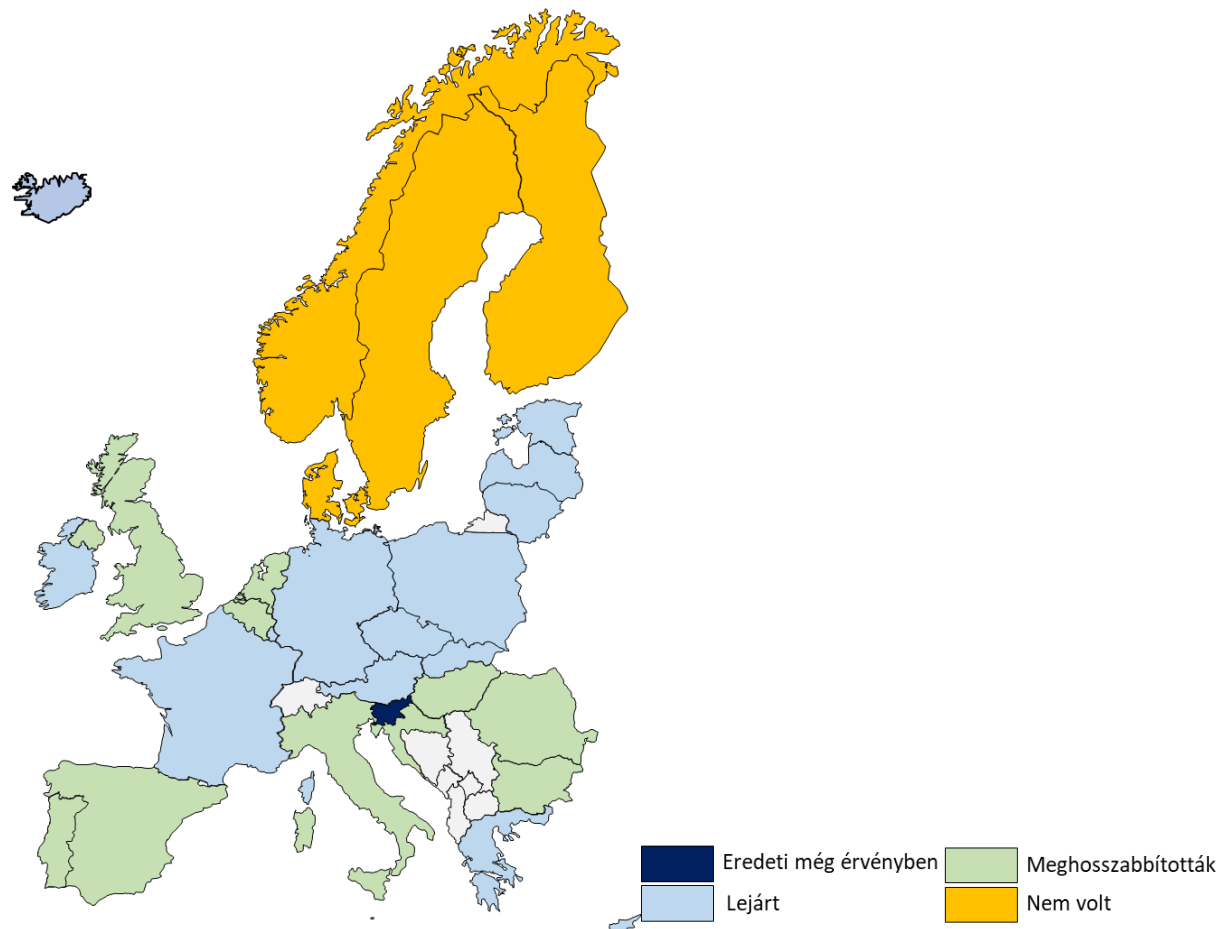
Forrás: Eurostat.

6. ábra: Kétkeresős, gyermektelen, átlagbért kereső adózó átlagos adóének változása (2020)

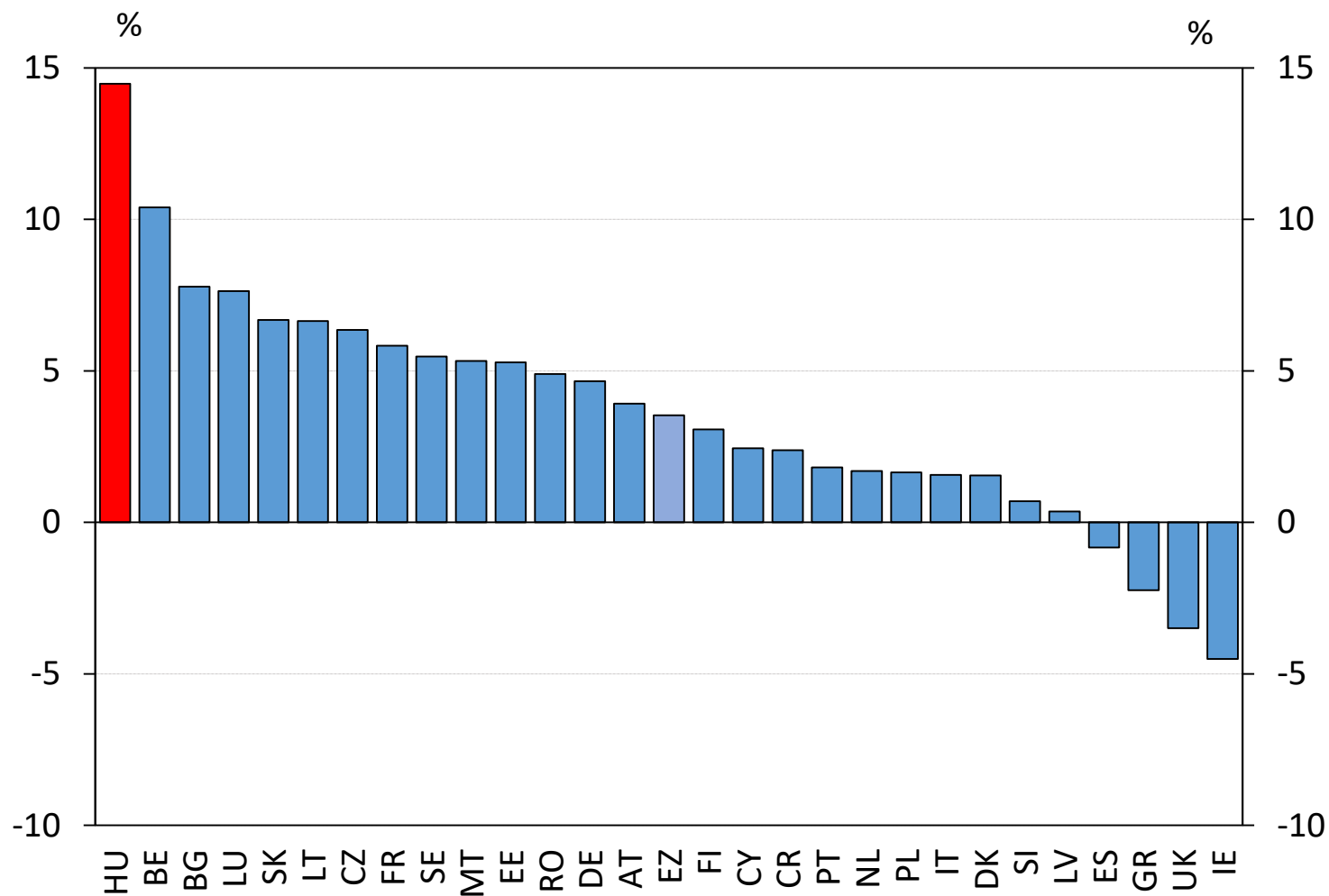
Forrás: Európai Bizottság.

7. ábra: Moratórium nemzetközi gyakorlata Európában (2021.02.02)

Megjegyzés: A UK felügyelet iránymutatása szerint a lakossági hitelek esetében 6 hónapos moratórium igénybevételére van lehetőség két részletben 2021. július 31-éig, az elsőt március 31-ig igényelve. EGT államok és az Egyesült Királyság. Forrás: MNB-számítás.

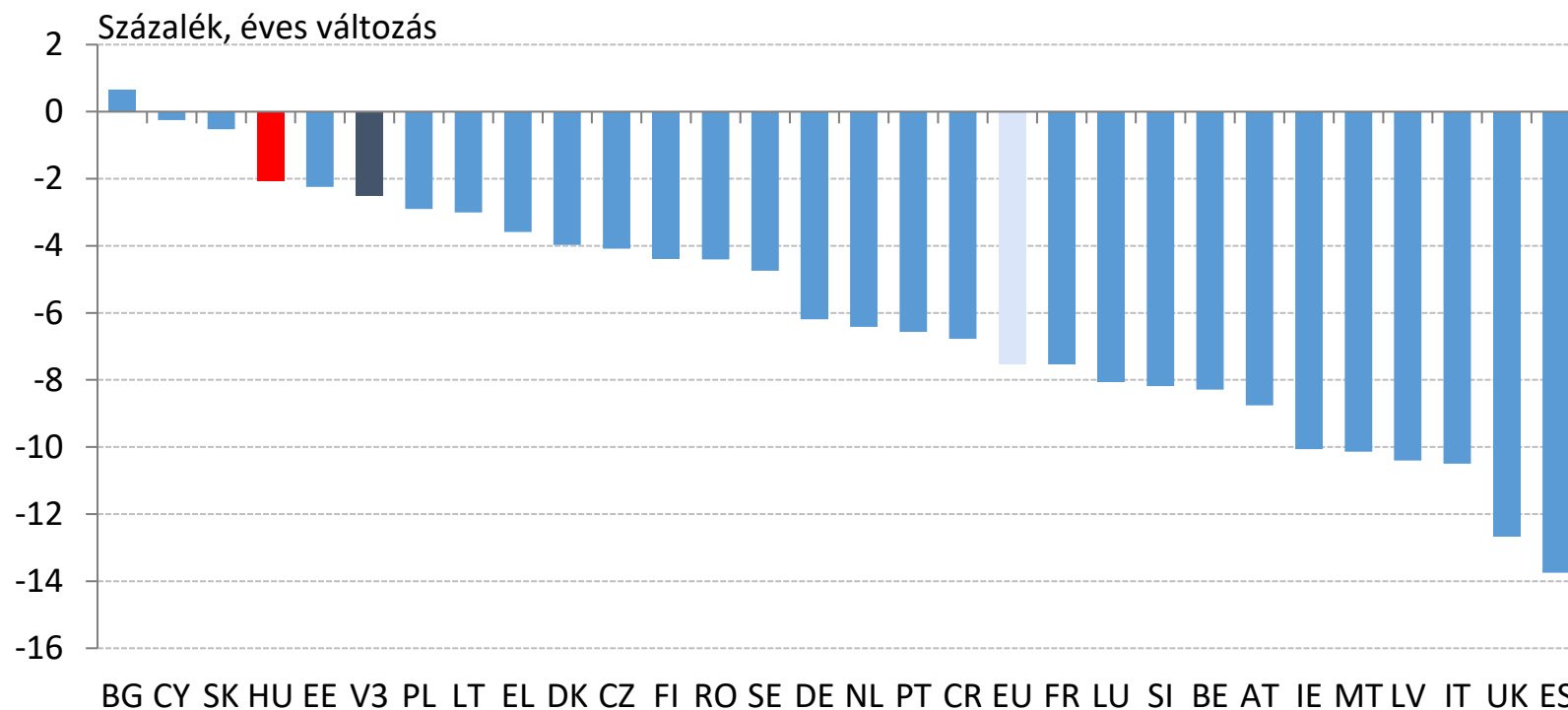
8. ábra: Lakossági hiteldinamika

Megjegyzés: 2020.november és 2019. november közötti tranzakciós változás. Magyarország esetében a decemberig vett éves új tranzakciókkal számoltunk.

Forrás: Eurostat alapján MNB-számítás.

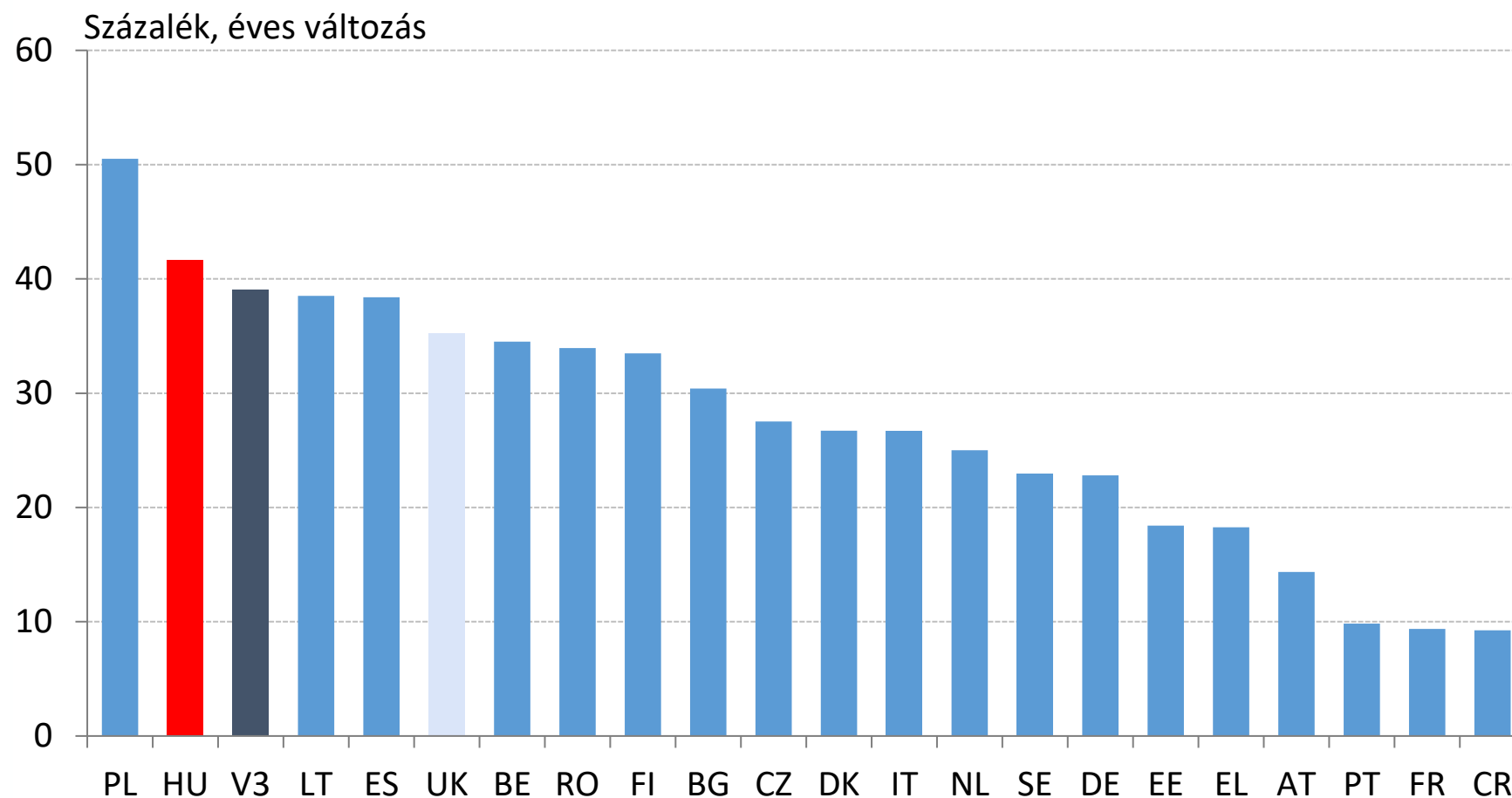
9. ábra: Háztartások végső fogyasztási kiadásának alakulása

Megjegyzés: 2020 első három negyedévi adatai a megelőző év első három negyedévéhez viszonyítva. EU-átlag az EU27 átlagát jelenti.

Forrás: Eurostat alapján MNB-számítás.

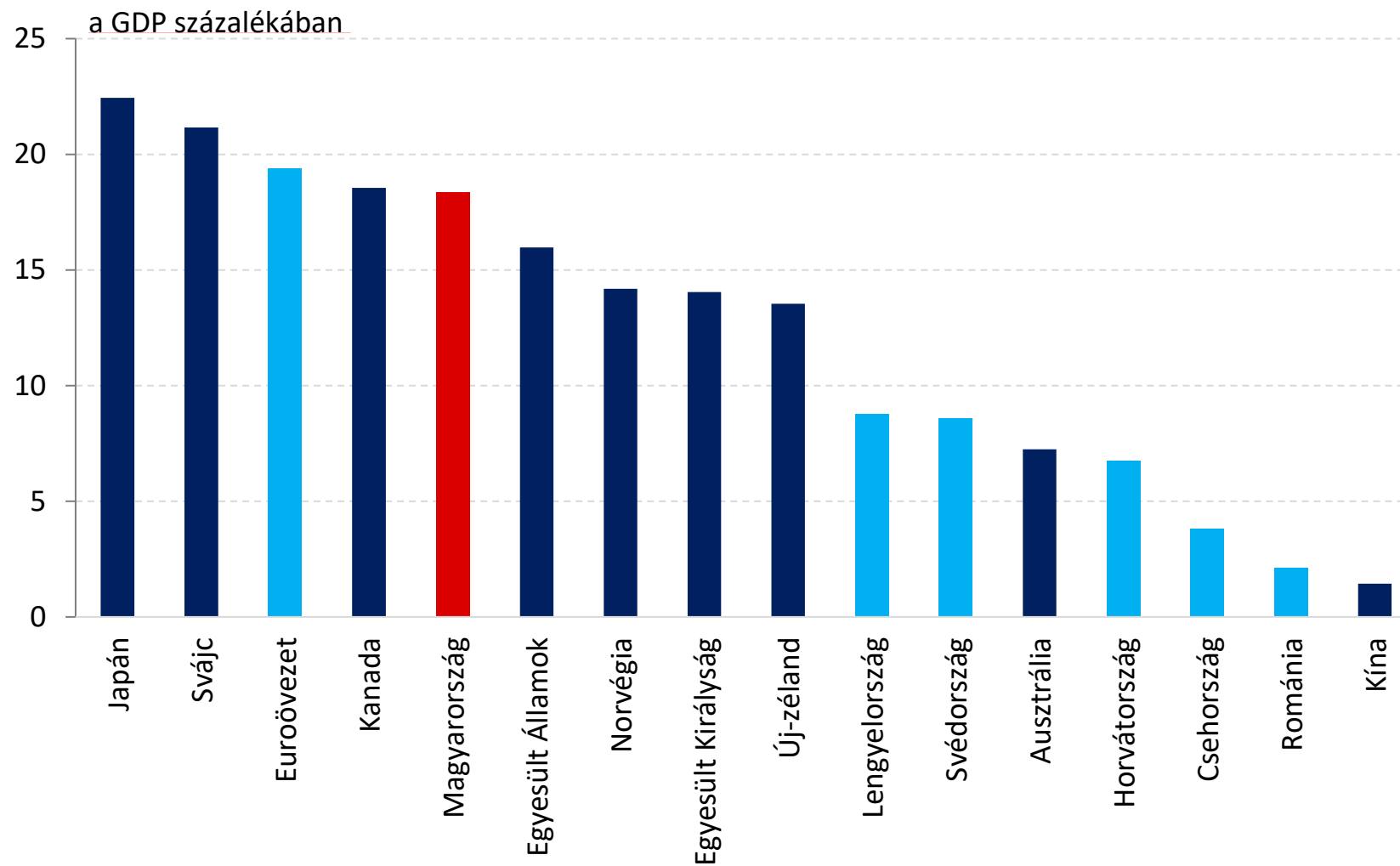
10. ábra: Az internetes vásárlás éves növekedési üteme 2020-ban

Megjegyzés: Januártól novemberig számított növekedési ütemek. Görögország és Franciaország esetében januártól októberig számított növekedés. Csomagküldő, internetes kiskereskedelem ágazat, TEÁOR 4791. Az Európai Unió többi tagállamára nincs adat.

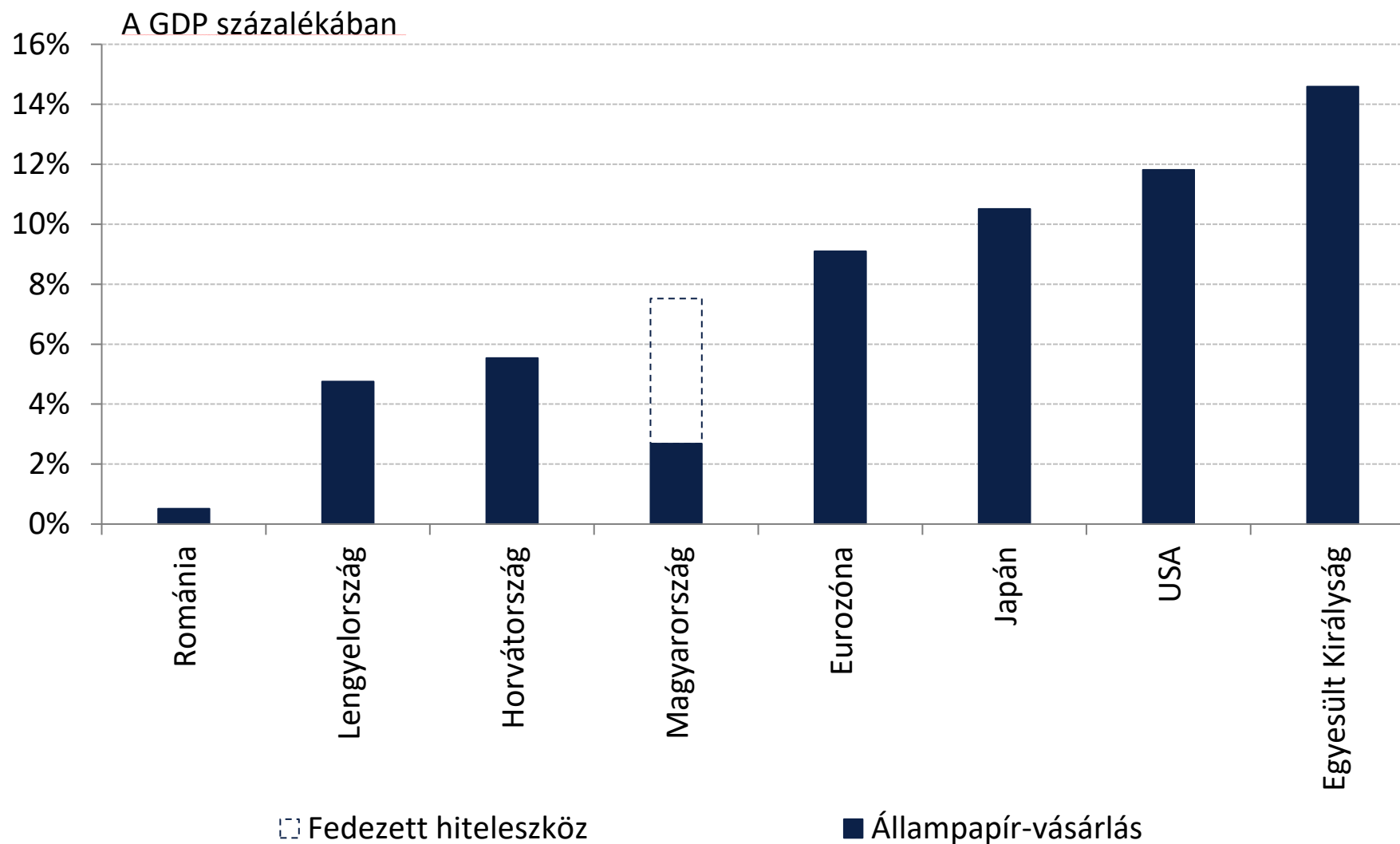
Forrás: Eurostat, MNB-számítás.

11. ábra: GDP-arányos jegybankmérlegek változása 2020-ban

Forrás: Jegybanki honlapok.

12. ábra: Kumulált nettó állampapír-vásárlások a GDP arányában 2020 eleje óta

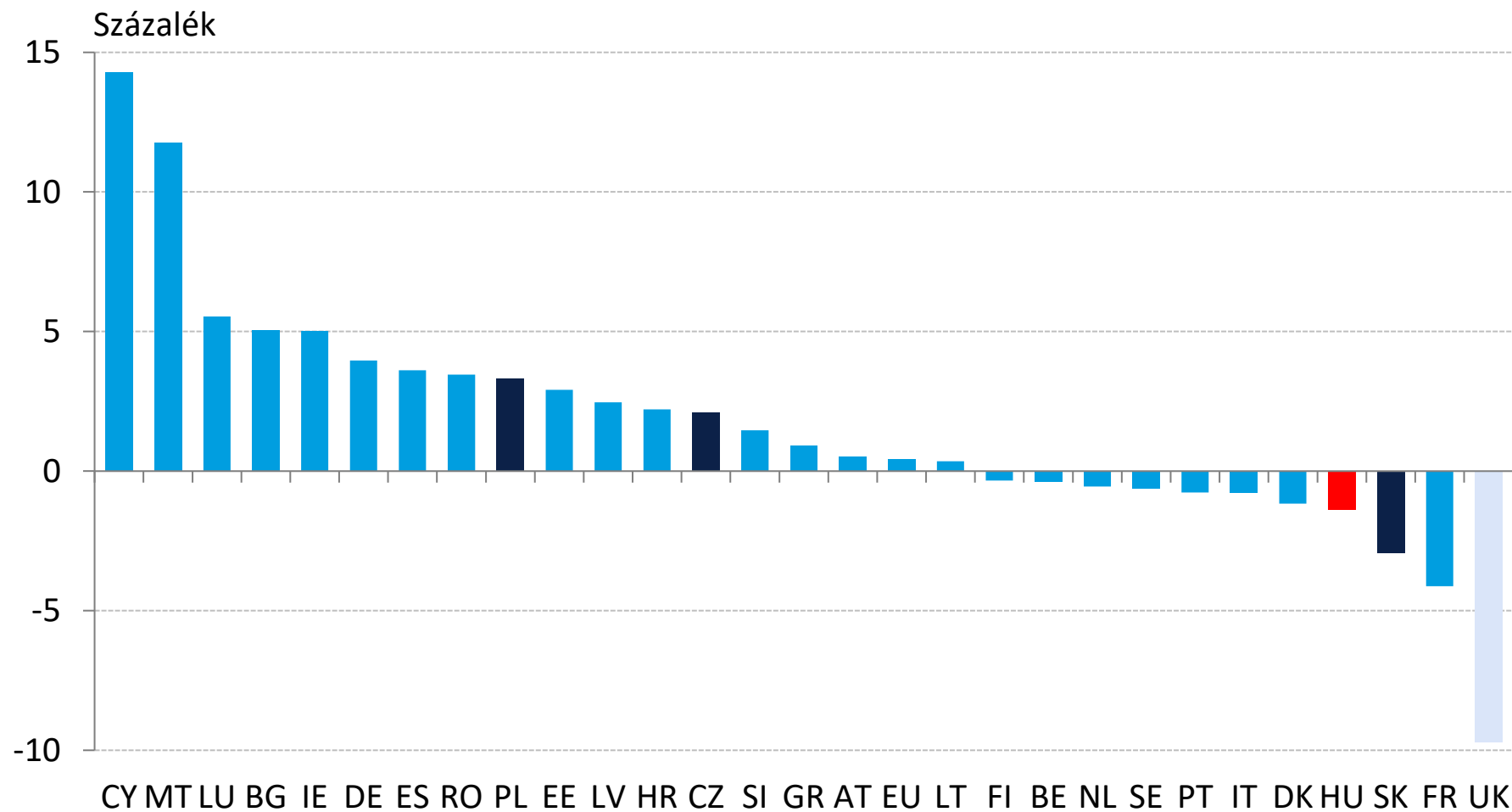
Forrás: Jegybanki honlapok, Európai Bizottság

2. táblázat: Fejlesztendő területek a magyar válságkezelésben

Mutató neve	Időszak	Érték	Helyezés
1. Kormányzati fogyasztás éves megváltozása	2020 I.-III. né.	-1,4%	25.
2. Kormányzati beruházási ráta éves megváltozása	2020 I.-III. né.	-0,7 szp.	26.
3. Építőipar hozzáadott értékének változása	2020 I.-III. né.	-10,5%	23.
4. Az eltöltött vendégéjszakák száma Magyarországon	2020 jan.-nov. / 2019 jan.-nov.	-53,8%	19.
5. A részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya a teljes foglalkoztatáson belül (15-64 évesek)	2020. I-III. né.	5,0%	23.
6. Az államadósság átlagos hátralévő futamideje	2020. december	5,1 év	24.
7. Újonnan meghirdetett garanciaprogramok keretösszege (a GDP százalékában)	2020	2,5%	17.
8. E-kereskedelmi csatornát használó vállalatok aránya	2020	14,0%	21.-23.

Forrás: Eurostat, MNB.

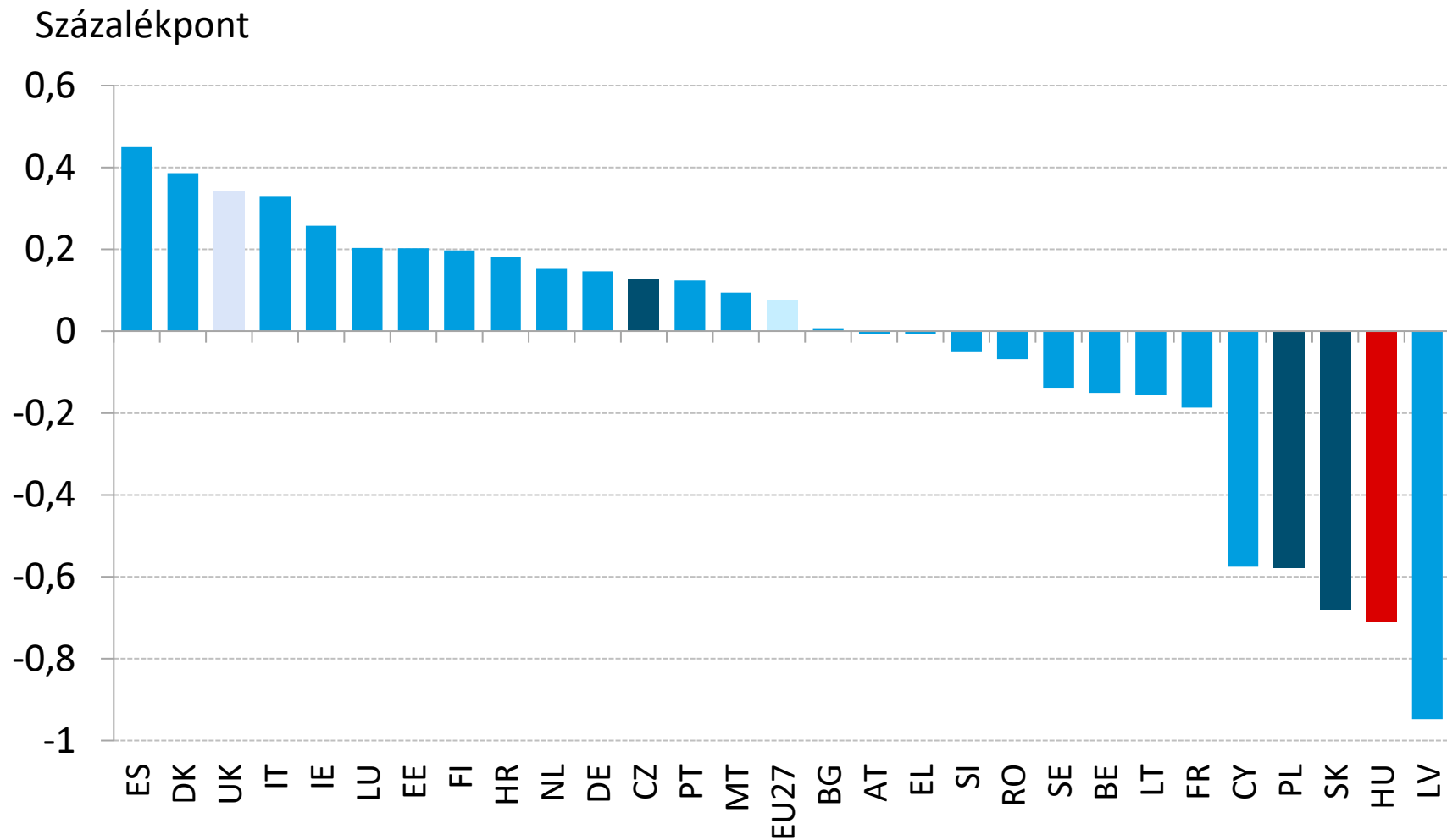
13. ábra: Kormányzat végső fogyasztásának éves megváltozása (2020)

Megjegyzés: 2020 első három negyedévi adatai a megelőző év első három negyedévéhez viszonyítva. EU-átlag az EU27 átlagát jelenti.

Forrás: Eurostat, MNB-számítás.

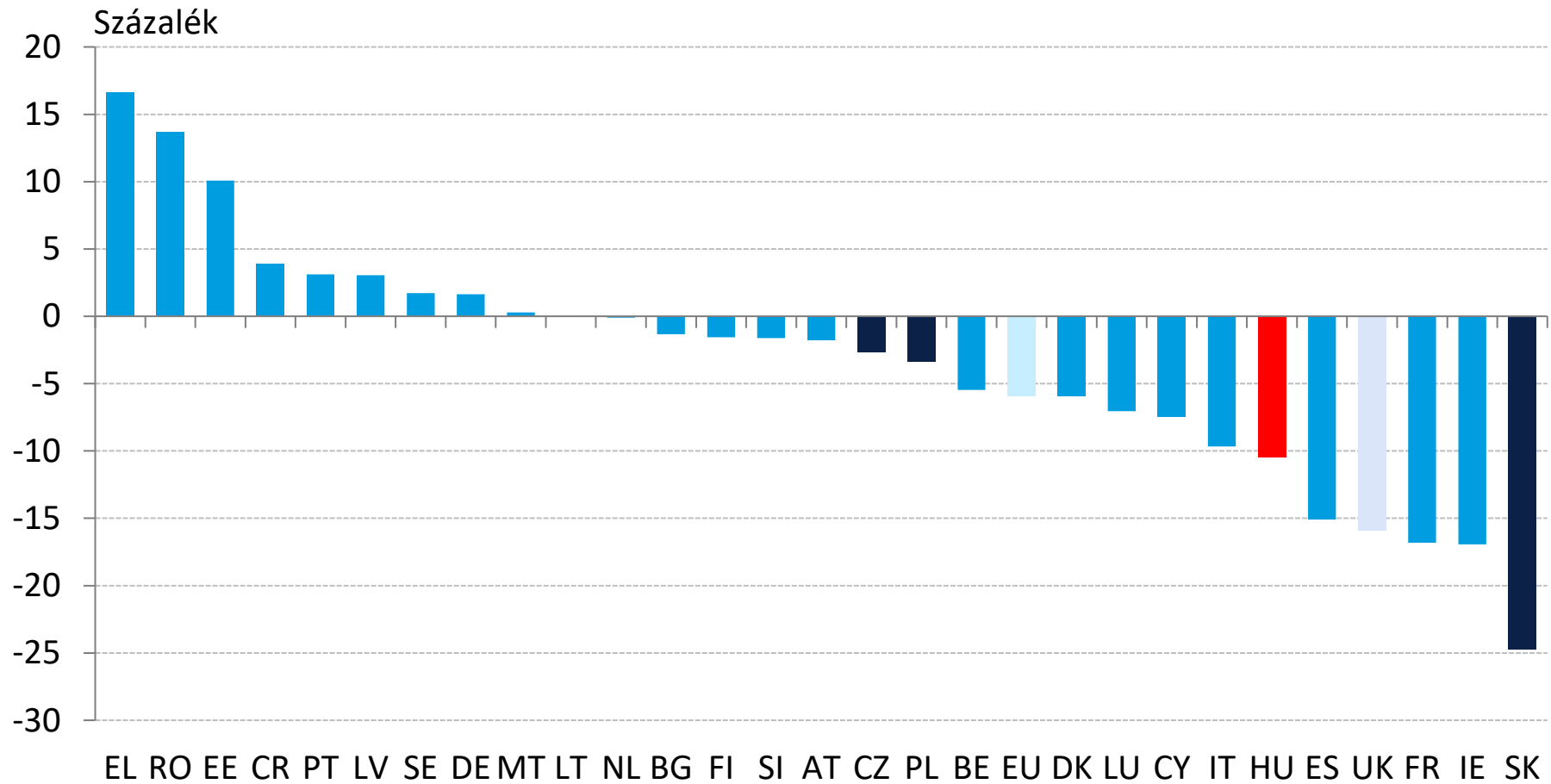
14. ábra: Állami beruházások GDP arányos értékének változása 2020 és 2019 között

Megjegyzés: 2020 első három negyedévi adatai a megelőző év egészéhez viszonyítva.

Forrás: Eurostat alapján MNB-számítások.

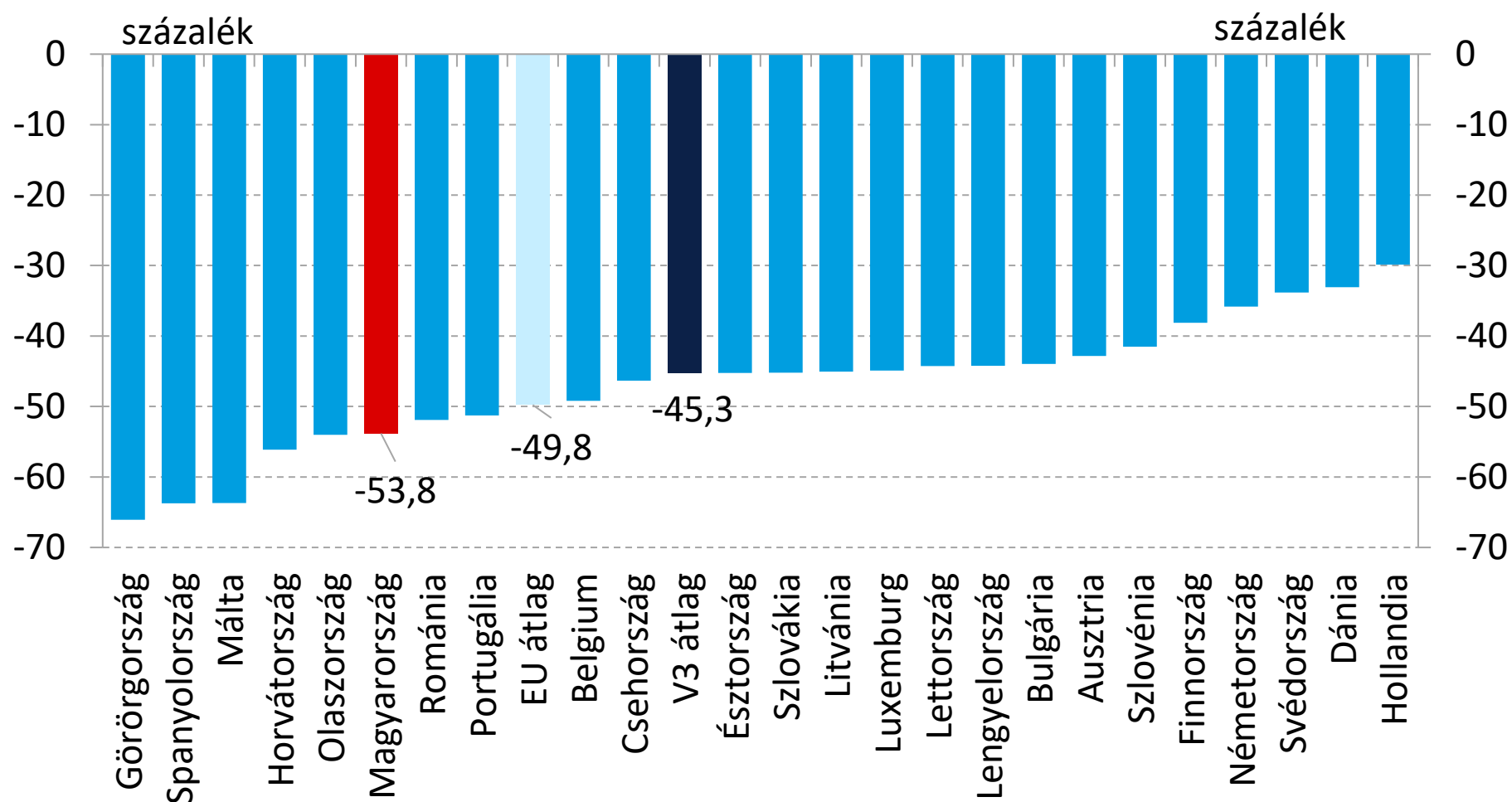
15. ábra: Építőipar hozzáadott értékének változása (2020)

Megjegyzés: TEÁOR besorolás szerint F ágazat. 2020 első három negyedévi adatai a megelőző év első három negyedévéhez viszonyítva. EU-átlag az EU27 átlagát jelenti.

Forrás: Eurostat, MNB-számítás.

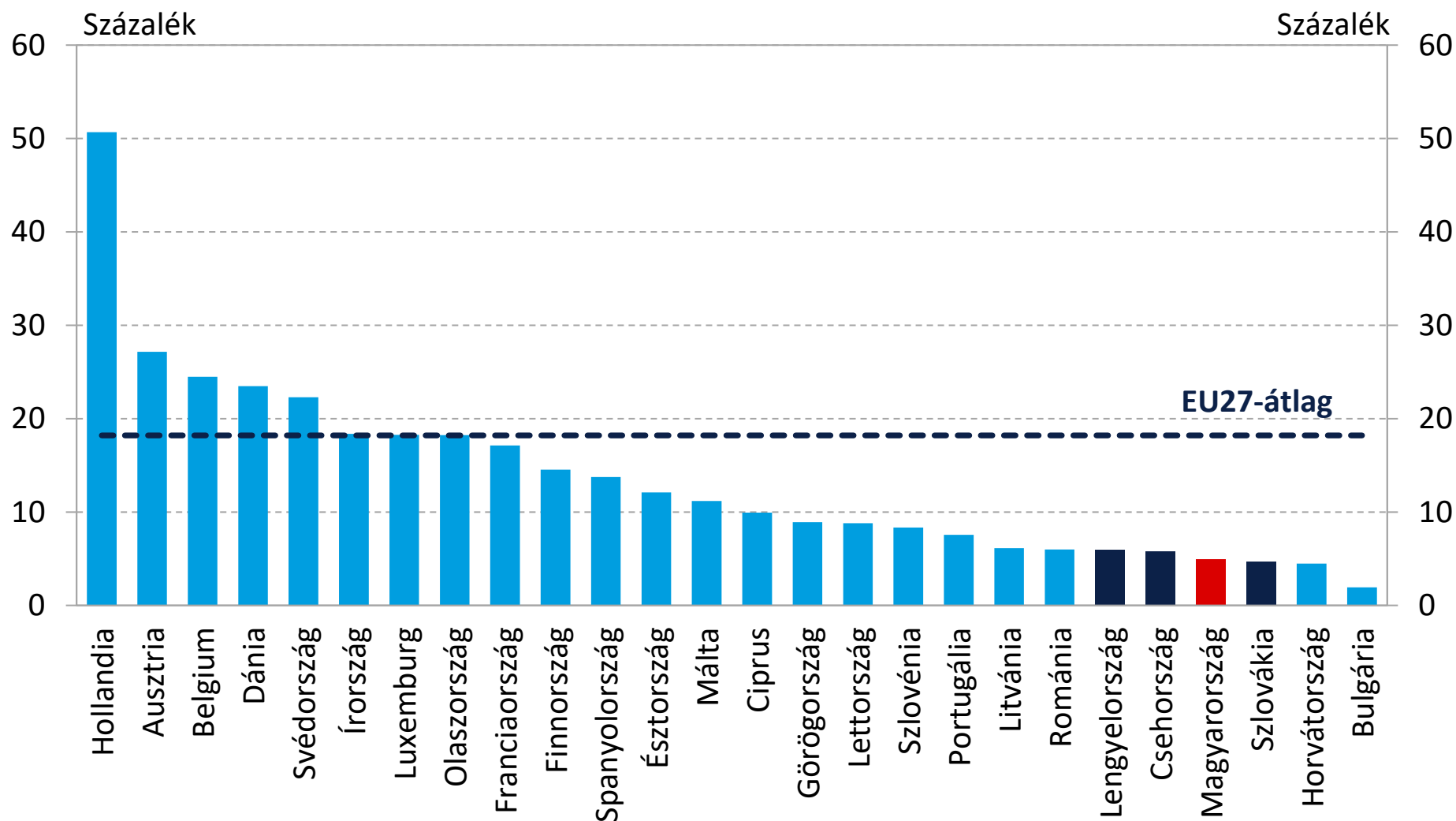
16. ábra: Az eltöltött vendégéjszakák átlagos változása (2019. január-november – 2020. január-november között)

Megjegyzés: Bulgáriára csak 2020. szeptemberig, Szlovéniára és Svédországra 2020. októberig érhetőek el az adatok. Ciprus, Franciaország és Írország esetében nem állnak rendelkezésre 2020-ban legalább kilenc hónapra adatok.

Forrás: Eurostat.

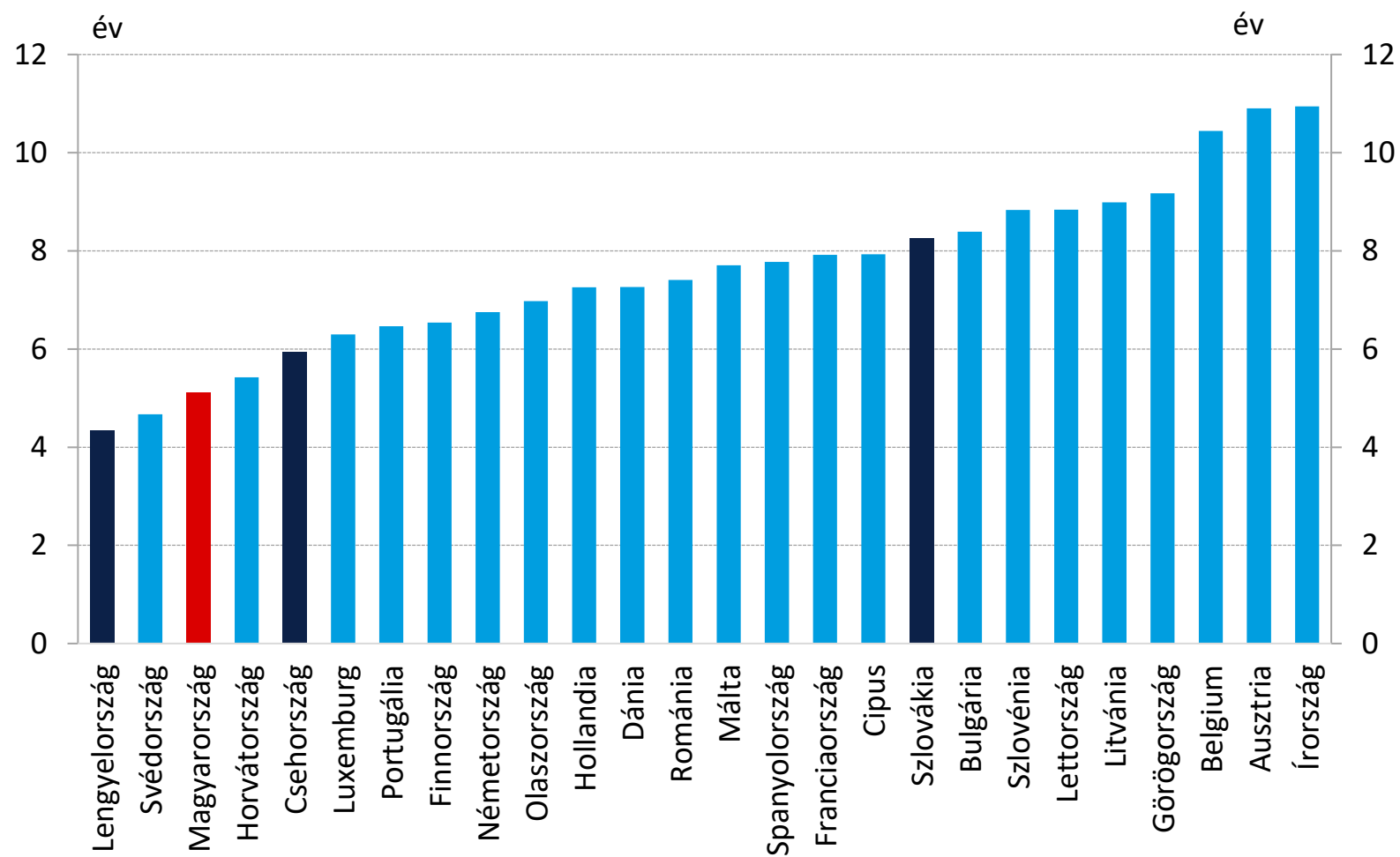
17. ábra: A részmunkaidőben foglalkoztatottak aránya (2020. első három negyedévének átlaga)

Megjegyzés: Németország esetében nem áll rendelkezésre adat.

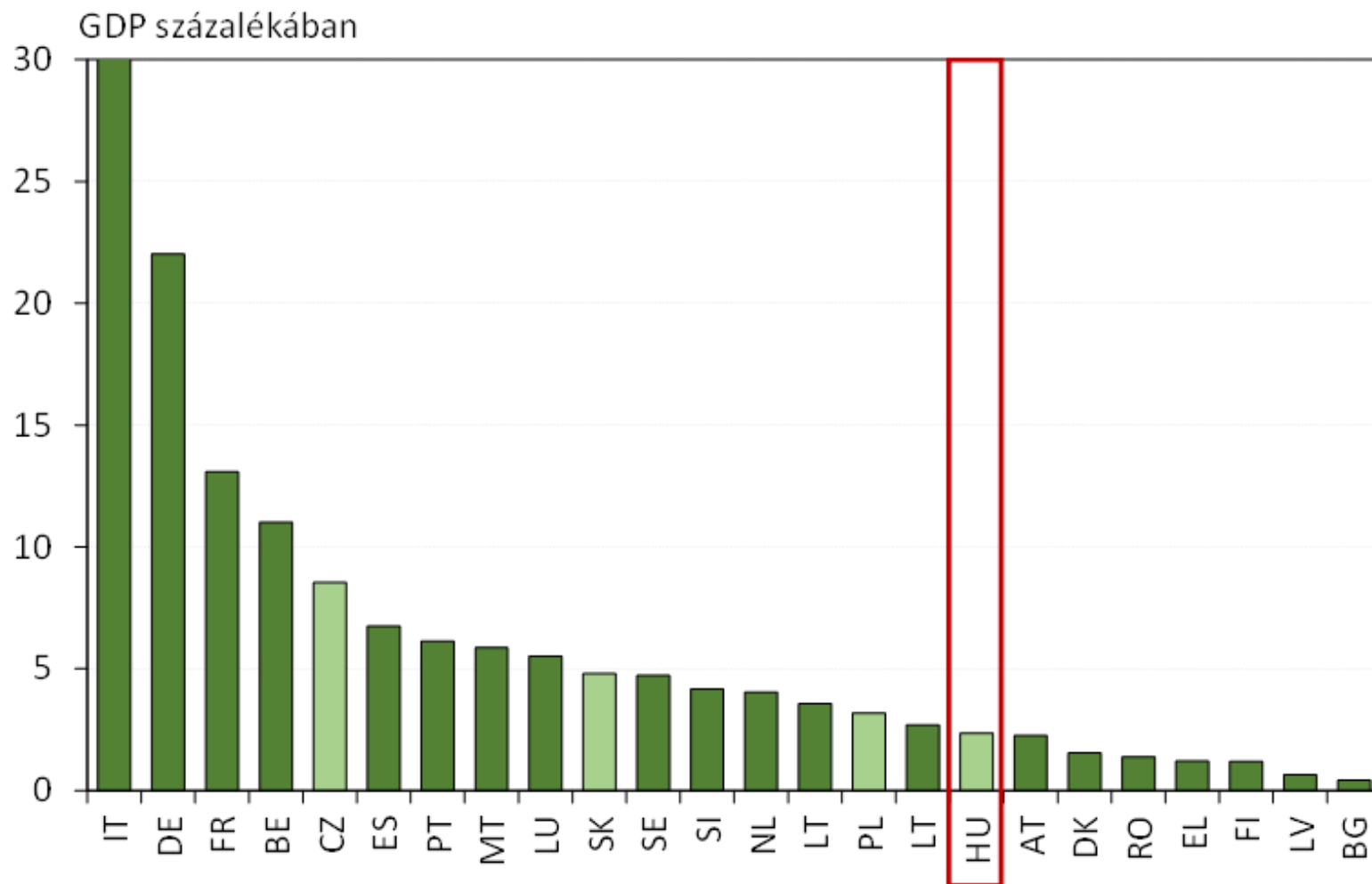
Forrás: Eurostat.

18. ábra: Az államadósság átlagos hátralévő futamideje az EU országokban (2020. december)

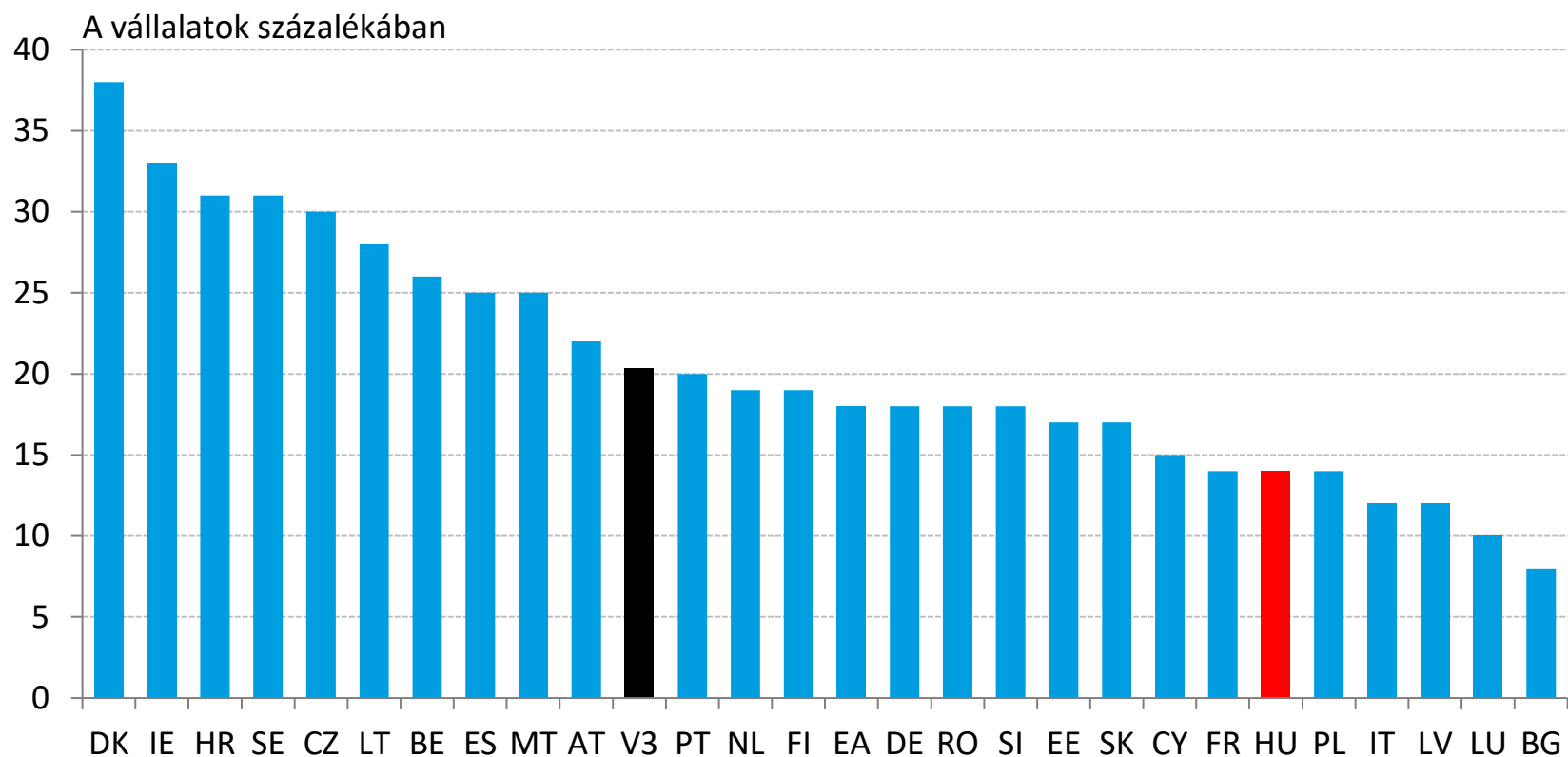
Forrás: EKB.

19. ábra: A koronavírust követően elindított állami garanciaprogramok az EU-ban

Forrás: Bruegel, IMF, MNB.

20. ábra: E-kereskedelmi csatornák használata a vállalatok körében (2020)

Megjegyzés: azon vállalatok, amelyek 10 főnél nagyobbak, és forgalmuk legalább 1 százalékban e-kereskedelmi csatornákról származik. Pénzügyi szektor nélkül.

Forrás: Eurostat.